

1983/84:64

Fredagen den 20 januari

Kl. 10.00

1 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 TALMANNEN:

Socialdemokratiska riksdagsgruppen har som suppleant i lag- och försvarsutskotten under Ingemar Konradssons ledighet anmält hans ersättare Ulla-Britt Carlsson.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i lagutskottet

Ulla-Britt Carlsson (s)

suppleant i försvarsutskottet

Ulla-Britt Carlsson (s)

2 § Justerades protokollet för den 12 innevarande månad.

3 § Upplästes följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Härmed begär jag att bli entledigad från uppdraget som ledamot av Nordiska rådets svenska delegation.

Stockholm den 19 januari 1984

Ulf Adelson

Kammaren biföll denna framställning.

Fredagen den
20 januari 1984

*Om ett utvecklings-
område för biotek-
nik i sydvästra
Stockholmsregio-
nen*

4 § Svar på interpellation 1983/84:72 om ett utvecklingsområde för bioteknik i sydvästra Stockholmsregionen

Anf. 2 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om regeringen är beredd att medverka till tillkomsten av ett utvecklingsområde för bioteknik i sydvästra Stockholmsregionen – kommunerna Huddinge, Botkyrka, Salem och Södertälje. I första hand skulle regeringens medverkan gå ut på att lokalisera utbildning och forskning till denna region från Stockholms universitet och Tekniska högskolan.

Den fråga det gäller är viktig. Det finns, som interpellanten framhåller, flera exempel på att ett nära samarbete mellan forskning och industriellt utvecklingsarbete kan ge mycket hög avkastning. I Sverige har under det senaste årtiondet en lång rad initiativ tagits för att stärka kontakter och samverkan mellan högskolans forskning och industrins utvecklingsarbete och produktion. Vi har sålunda nu ett trettio-tal s.k. kollektiva forskningsinstitut som finansieras gemensamt av staten och berörda branscher. Industrin finansierar ett antal s.k. adjungerade professorer som på deltid medverkar i högskolans forskarutbildning. Det finns sedan några år tillbaka en försöksverksamhet som innebär att högskoleforskare lånas ut till företag.

Under senare år har en rad forskarbyar, teknik- och innovationscentra vuxit upp i anslutning till högskolor i olika delar av landet. Vi har t. ex. forskarbyn Ideon i Lund, tekniskt utvecklingscentrum i Linköping och innovationscentrum vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg. I Luleå har den tekniska högskolan alltsedan sin tillkomst bedrivit ett aktivt samarbete med regionens näringsliv.

Vi har rätt att knyta stora förhoppningar till denna verksamhet. I flertalet fall har den emellertid ännu pågått så pass kort tid att vi inte kan göra en utvärdering och dra säkra slutsatser.

Det vore naturligtvis utomordentligt värdefullt om det skulle gå att bygga upp ett framgångsrikt utvecklingsområde i den sydvästra delen av Stockholms län med hänsyn till den regionala obalans som råder i regionen. På denna punkt delar jag helt interpellantens inställning.

När det gäller den mera konkreta fråga som riktas till regeringen vill jag framhålla följande. Initiativet till forskarbyar och innovationscentra kommer vanligen från myndigheter, företag och forskningsinstitutioner i den berörda regionen. Och det måste bygga på en noggrann kartläggning och värdering av tillgängliga resurser. I huvudsak är det ju fråga om att mer effektivt utnyttja den kompetens som redan finns.

Ett arbete av detta slag är också på gång. Inom Stockholms läns landsting har initiativ tagits till en utredning om förutsättningarna för att skapa en forskarby som bygger på bl. a. forskningsresurserna vid Huddinge sjukhus. Frågan behandlas f. n. i en politiskt sammansatt beredning. Innan pågående utredning och beredning slutförts är det för tidigt att uttala sig om en eventuell statlig medverkan.

Anf. 3 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Ingvar Carlsson för svaret på min interpellation. Jag uppfattar svaret som positivt, även om det inte innehåller några direkta löften.

Av tradition har Sverige en tätposition, i synnerhet sett i förhållande till vårt lands storlek, när det gäller teknisk utveckling och forskning. Denna framskjutna ställning, som Sverige länge har haft, har också haft mycket stor betydelse för vår industriella position på världsmarknaden. Vår industriella framtid beror mycket på om vi kan bibehålla denna tätposition när det gäller teknisk utveckling och forskning. Det innebär naturligtvis inte att vi blint skall anamma all tänkbar ny teknik bara därför att den är ny, men det är viktigt att vi bedriver en avancerad forskning, så att vi får valfrihet och får möjlighet att välja den bästa tekniken på olika områden för framtiden. Det är också viktigt att vi genom att ha en egen avancerad forskning undviker att bli beroende av utlandet i alltför hög grad.

Biotekniken och forskning som ligger nära den kommer med all sannolikhet att få en oerhört stor betydelse för den framtida industriella utvecklingen. Såvitt jag förstår råder det inga delade meningar på den punkten. Det framgår av budgetpropositionen att regeringen har uppmärksammat detta, och jag gissar att det kommer mera om just det forskningsområdet i den forskningsproposition som är aviserad till nästa månad.

Det är också helt klart att det är mycket viktigt med en bra samverkan mellan stat och industri. Det är staten som har större delen av grundforskningsresurserna; det är industrin som skall se till att de resultat som man når fram till också kommer att tillämpas i verkligheten. Man har goda erfarenheter, både i Sverige och utomlands, av samverkan mellan samhällets forskningsinstitutioner och industrin. Detta redovisas också ganska utförligt i det svar som jag har fått.

Det är alltså helt klart att vi behöver en sådan samverkan också på det biotekniska området, på en eller flera platser i landet.

Varför då just sydvästsektorn i Stockholms län, varför just det område som omfattar Huddinge, Botkyrka, Salems och Södertälje kommuner? Det finns egentligen två skäl till att jag har velat lyfta fram detta område i övervägandena om var man skall kunna göra en satsning på samarbete mellan industri och forskning på bioteknikområdet.

I Stockholmsregionen är utbildning och forskning väldigt starkt koncentrerade. Det mesta av dessa verksamheter finns i ett litet, begränsat område i norra eller nordöstra hörnet av Stockholms kommun, med avläggare i de närmast angränsande kommunerna. Det är framför allt i de centrala och norra delarna av Stockholmsregionen som denna verksamhet finns. I denna region, lika väl som i andra, är det stor anledning att försöka åstadkomma en geografisk decentralisering av den högre utbildningen och forskningen.

Den södra delen av Stockholms län, inte minst den sydvästra, är ur många synpunkter en missgynnad del av regionen. Framst gäller detta fördelningen

Nr 64

Fredagen den
20 januari 1984

*Om ett utvecklings-
område för biotek-
nik i sydvästra
Stockholmsregio-
nen*

Fredagen den
20 januari 1984

*Om ett utvecklings-
område för biotek-
nik i sydvästra
Stockholmsregio-
nen*

av statliga arbetstillfällen, vilka också över lag är koncentrerade till de centrala och norra delarna av regionen.

Denna obalans, framför allt på sysselsättningsområdet, har också effekter när det gäller ekonomi, social service och sociala förhållanden över huvud taget. Vi har fått en region i obalans, en ganska segregerad region, där människorna är ekonomiskt och socialt välmående i vissa delar medan de har det betydligt besvärligare i andra. Det är en synvinkel. Det bör vara ett samhälleligt intresse att satsa på utveckling i de södra delarna av Stockholms län, inte minst på denna typ av verksamheter, som det är mycket ont om.

Det finns också en annan synvinkel, som kanske trots allt bör väga ännu tyngre. Det är att det just i denna del av Stockholms län finns en bas att bygga vidare på. Det finns redan verksamheter som gör att det borde vara relativt lätt att bygga upp ett centrum för teknikutveckling när det gäller bioteknik och näralliggande områden. En del av denna bas är Huddinge sjukhus, som är ett av landets största sjukhus och bl. a. forskningsjukhus. En annan del utgör den industri som finns. Jag tänker då på Alfa-Laval och Astra, som redan bedriver en mycket avancerad forskning på näralliggande områden och som dessutom har den direkta knytningen till produktionen.

Man skulle med andra ord kunna slå två flugor i en smäll: dels ge en utvecklingsimpuls till en region som mycket väl behöver en sådan, dels utnyttja den bas på forsknings- och industrisidan som redan finns.

Som framgår av min interpellation och av interpellationssvaret har landstinget i Stockholms län visat intresse för denna satsning. Men statens medverkan är också viktig. Det gäller för oss att vara beredda att decentralisera forsknings- och utvecklingsverksamhet från de centralt belägna institutionerna till detta område för att kunna bygga upp ett sådant här centrum. Det kan beröra Stockholms universitet och Tekniska högskolan. Det kanske också kan beröra statens bakteriologiska laboratorium och FOA – det får fortsatt utredningsverksamhet visa.

I budgetpropositionen föreslås en påbyggnadskurs i bioteknik med förläggning till Uppsala och Lund. Jag har inget att invända mot detta, även om jag tycker att denna kurs kanske skulle kunna finnas också i Umeå. Man borde, i ett längre perspektiv, kunna tänka sig en sådan utbildning också i ett eventuellt framtida biotekniskt centrum någonstans i den sydvästra delen av Stockholmsregionen.

Nu säger statsrådet Ingvar Carlsson att regeringen inte bör ta initiativ på detta område, utan att man skall avvakta regionala initiativ från berörda institutioner, myndigheter osv. I och för sig tycker jag inte att det finns någonting som hindrar att också regeringen tar initiativ när det gäller denna typ av verksamhet, men frågan är ju redan väckt. Det finns i dag ett betydande regionalt intresse. Vad som nu är angeläget är att man har en positiv inställning från regeringens sida.

Jag tolkar svaret som att det finns en sådan positiv inställning, även om det på slutet sägs att det är för tidigt att uttala sig om eventuell statlig medverkan i detta projekt. Jag skulle naturligtvis vara glad om jag här i dag kunde få bekräftat att eventuella framställningar från regionala organ om statlig

medverkan i alla fall kommer att prövas på ett positivt sätt, utifrån den förutsättningen att staten om möjligt skall försöka hjälpa till.

Nr 64

Fredagen den
20 januari 1984

Anf. 4 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Jag har inte så mycket att tillägga med anledning av Pär Granstedts inlägg. Jag vill betona att Huddingeprojektet från början gällde sjukvårdsutrustning och sedan har utvecklats till att också omfatta bioteknik.

Jag hälsar med tillfredsställelse den politiska enighet som nu råder när det gäller att satsa på bioteknik. Tyvärr förlorade Sverige tidigare ett par år därför att det fanns tveksamhet, och vi förlorade även en del forskare, kanske bl. a. på grund av denna tveksamhet från politiskt håll. Men nu är enigheten betydande, och vi ser de stora möjligheter som detta innebär för svensk forskning och svensk industri. Eftersom vi grälar om så många andra saker är det bra att vi är eniga på denna punkt, att vi över huvud taget i dag har en betydande enighet om svensk forskningspolitik.

Det vore också bra om vi t. ex. mellan socialdemokraterna och centern kunde få till stånd ett samarbete när det gäller en bättre regional balans i Stockholmsområdet. Obalansen är besvärande i fråga om både ekonomi och sysselsättning, och det är söder- och sydvästkommunerna som när det gäller bostadsprogrammet har fått bära en tung börda och som inte på samma sätt har fått tillgång till arbetsplatser. Kunde det i ett sådant här avseende etableras en politiskt stabil majoritet i Stockholmsregionen för åtgärder för att åstadkomma en bättre regional balans, tror jag att det skulle vara en fördel.

Mitt svar skall alltså tolkas på det sätt som Pär Granstedt var inne på i slutet av sitt anförande, dvs. i positiv anda. Vi är från statsmakternas sida intresserade av att stödja sådana projekt som kan försvaras på ett sakligt och förnuftigt sätt och som det föreligger goda skäl för. Det finns andra regioner i landet som är ute efter liknande projekt, men kan man presentera goda sakliga skäl finns det från statens sida en principiellt positiv inställning, såsom jag har redovisat i mitt svar.

*Om ett utvecklings-
område för biotek-
nik i sydvästra
Stockholmsregio-
nen*

Anf. 5 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Först en liten kommentar till den tveksamhet när det gäller bioteknik som statsrådet Carlsson tycker sig ha förmärkt. Jag vet inte riktigt vad han syftar på – om det möjligen är debatten om genteknik. I så fall vill jag bara göra den kommentaren, att det naturligtvis är mycket viktigt, om man kommer in på forskningsområden som reser etiska problem, att man överväger dem väldigt noga innan man stövlar åstad och börjar vidta åtgärder. Just genmanipulationen, som har en viktig anknytning till biotekniken, skapar givetvis en del etiska problem som vi måste överväga så att vi inte raserar gränser som vi sedan får svårt att återskapa när vi upptäcker att de är viktiga. Jag kan inte föreställa mig annat än att också den nuvarande regeringen menar att man måste ta etiska problem på mycket stort allvar inom forskningen.

Jag vill påminna om den debatt som nyligen har avkastat konkreta resultat

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

inom forskarkåren när det gäller just etiska normer för forskningsverksamhet och som innebär att man skall undvika forskning som på ett eller annat sätt kan vara skadlig för människa och miljö. Jag förutsätter att den enighet som Ingvar Carlsson talar om också gäller detta synsätt.

Ingvar Carlsson efterlyste en enighet mellan socialdemokraterna och centern i arbetet för regional balans i Storstockholmsområdet, och en sådan enighet vågar jag utan vidare utlova. Detta är någonting som vi har kämpat för länge. Så länge jag tillhört den här kammaren har jag i olika omgångar påtalat denna obalans och krävt åtgärder för att få en bättre fördelning av de statliga arbetstillfällena i regionen. När jag första gången tog upp frågan med ett socialdemokratiskt statsråd mötte jag ingen större förståelse, men jag hoppas att Ingvar Carlssons uttalande nu innebär att den socialdemokratiska regeringen verkligen är beredd att jobba aktivt för att få en bättre fördelning av statliga arbetsplatser i Stockholms län. Eftersom jag återkommer till denna fråga motionsvägen ser jag fram mot en positiv behandling av en sådan motion.

Till sist noterar jag med tillfredsställelse att interpellationssvaret får tolkas så, att regeringen har en positiv attityd till tankarna på en satsning i sydvästregionen inom det biotekniska området och att, om man kan komma fram till vettiga förslag, dessa kommer att positivt prövas av regeringen. Det gör att jag med ganska stor tillförsikt ser fram mot att vi så småningom får en sådan här utveckling i sydvästregionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1983/84:64 om följderna för barn och ungdom av regeringens sparförslag

Anf. 6 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Carl-Henrik Hermansson har i en interpellation ställt följande frågor till statsministern:

1. Hur ser regeringen på konsekvenserna för barn och ungdom av genomförda och planerade nedskärningar av de offentliga utgifterna?
2. På vilka sätt fullföljer regeringen den i regeringsdeklarationen angivna uppgiften att slå vakt om goda sociala och kulturella uppväxtvillkor för barnen?
3. Inhämtar regeringen vid sin propositionsskrivning fortlöpande råd från barn- och ungdomsdelegationen?

Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Barn och ungdom i vårt land växer i dag upp i en välfärd som var ouppnåelig för deras föräldrar. Därmed är inte sagt att dagens sociala och kulturella uppväxtvillkor i vårt land är så goda som vi skulle önska. Skillnaderna i uppväxtmiljö och levnadsvillkor är fortfarande stora mellan olika grupper av barn och ungdomar. Orsakerna härtill är många. Arbetslöshet, dålig ekonomi, diskriminerande miljöer och en ofta

häningslös kommersialism bildar ett sammansatt mönster. Om man skall komma till rätta med dessa problem krävs medvetna åtgärder över ett brett register i samhällsarbetet och på flera olika nivåer. För regeringen har det framstått som nödvändigt att i det dagliga samhällsarbetet ta hänsyn till barns och ungas behov mer allmänt än vad som hittills skett. Detta var vårt motiv för att tillsätta en särskild barn- och ungdomsdelegation.

Jag kan försäkra C.-H. Hermansson att regeringen är mycket angelägen om att det förs en seriös diskussion om barns och ungdomars villkor. Debatten gagnas emellertid inte av en så onyanserad svartmålning av hur barn och ungdomar har det som den som presenteras i interpellationen.

För barn och ungdom i vårt land måste det vara en fråga av stor vikt att samhällsekonomin är i balans. Detta är en förutsättning för att vi på sikt skall kunna hävda den fulla sysselsättningen och välfärdssamhället.

Ett övergripande mål för regeringens arbete är därför att få bukt med de stora underskott i svensk ekonomi som vi ärvde av de borgerliga regeringarna. Som redovisats i finansplanen har vi kommit längre än väntat i den långa marschen tillbaka till en samhällsekonomi, präglad av ökad produktion, minskad arbetslöshet och lägre budgetunderskott. Det är regeringens bestämda uppfattning att vi därigenom också kan skapa större förutsättningar för insatser som kan förbättra situationen även för barn och ungdomar. En minskad eller långsammare tillväxt av statsskulden innebär också en mindre skuldbörda för den uppväxande generationen.

I den ekonomiska politiken måste ingå en stram finanspolitik. Konsekvenserna härav kan inte något område eller någon grupp helt undgå. Samtidigt vill jag säga att det visst finns anledning att vara vaksam på hur de nedskärningar vi f.n. tvingas göra i de offentliga utgifterna påverkar förhållandena för just barn och ungdomar. Regeringens politik går ut på att fördela bördorna rättvist. Särskild hänsyn måste tas till de svaga, som har svårare än andra att göra sina röster hörda.

C.-H. Hermanssons svepande kritik av den socialdemokratiska barnomsorgspolitiken är orättfärdig och i många avseenden felaktig. Låt mig bara erinra om att den socialdemokratiska regeringen omedelbart efter valet föreslog riksdagen att riva upp det beslut om minskade statsbidrag till kommunernas barnomsorg som den borgerliga regeringen och riksdagsmajoriteten genomdrivit. Det nya statsbidrag som nyligen har antagits av riksdagen innebär mera pengar till barnomsorgen. Den borgerliga regeringens förslag innebär däremot nära 600 milj.kr. mindre i bidrag. Detta bidragssystem tycks dessa partier också hålla fast vid.

Daghemskoerna växer inte som C.-H. Hermansson påstår. De minskar faktiskt, samtidigt som förtroendet för den kommunala barnomsorgen ökar. En jämförelse av barnomsorgsundersökningarna 1980 och 1982/83 visar att ytterligare 37 000 förskolebarn under perioden fått plats i den kommunala barnomsorgen. Bl. a. detta har lett till att nyefterfrågan av kommunal barnomsorg för förskolebarn har minskat från 137 000 platser 1980 till 88 000 platser vid årsskiftet 1982-1983. Utbyggnaden fortsätter också. Enligt

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

kommunernas planer ökar antalet platser i samhällets barnomsorg med närmare 17 000 år. 1984.

I motsats till vad C.-H. Hermansson påstår i sin interpellation har regeringen också tagit itu med innehållet i förskolans verksamhet. Detta var f. ö. en fråga som vi från socialdemokratisk sida ägnade betydande uppmärksamhet även före valet. I enlighet med våra tidigare motionskrav har inom ramen för statsbidragssystemet 30 milj. kr. avsatts för försök och utvecklingsarbete. Socialministern har tillsatt en arbetsgrupp med representanter för bl. a. kommunerna och de fackliga organisationerna som har till uppgift att se över barnomsorgens utveckling under 1980-talet i kvalitativt och kvantitativt avseende. Målfrågorna skall i det sammanhanget uppmärksammas särskilt. Socialstyrelsen har nyligen redovisat ett förslag till pedagogiskt program för förskolan som f. n. är ute på remiss. Samtidigt har regeringen uppdragit till universitets- och högskoleämberget (UHÅ) att förnya utbildningarna av förskollärare och fritidspedagoger.

På skolans område ger C.-H. Hermansson exempel på vad han kallar "utarmning". Några exempel på positiva satsningar har han dock inte fått plats med i interpellationen. Jag vill därför påminna om satsningar som under det senaste året gjorts, t. ex. för att förbättra skolsituationen för elever på lågstadiet, för att skapa fler utbildningsalternativ för handikappade barn och ungdomar och för att förstärka kommunernas uppföljningsansvar för ungdomar som inte går i gymnasieskolan.

Vad sedan gäller den minskning av statsbidraget till vikarier i grundskolan som riksdagen nyligen fattade beslut om innehåller interpellationen märkliga påståenden om att kommuner inte kommer att ha råd att anlita vikarier under en lärares första tolv sjukdagar.

Vad det handlar om är att det i vissa lägen kan vara tveksamt att i grundskolan sätta in en korttidsvikarie. I stället kan det vara bättre att låta t. ex. andra lärare i arbetslaget ta hand om undervisningen. Skolstyrelsen får rätt att utfärda generella riktlinjer för hur undervisningen skall upprätthållas under en lärares två första sjukdagar. Några tolv dagar får det således inte vara fråga om. Principen att inte genast sätta in korttidsvikarie utan i stället låta lärarna i arbetslaget ansvara för undervisningen presenterades redan i budgetpropositionen för två år sedan (prop. 1981/82:100, bil. 12, s. 211). Alla politiska partier var då eniga om det rimliga i principen, även C.-H. Hermanssons parti!

Herr talman! Som jag inledningsvis nämnde har regeringen sedan hösten 1982 till sitt förfogande en särskild barn- och ungdomsdelegation. Denna delegation består av ett antal ledamöter med bred erfarenhet av barn- och ungdomsfrågor. Inom delegationen har en rad viktiga diskussioner förts, vilka spelat stor roll för utformningen av konkreta förslag från regeringens sida. Under det år som gått har delegationen också initierat en fördjupad debatt om viktiga områden, bl. a. genom att anordna träffar och seminarier. Dessa har gällt t. ex. barns hälsa, risk för utslagning i den obligatoriska skolan, videovåldet, det lokala föreningslivets engagemang i närmiljön samt barns inflytande, ansvar och delaktighet i skolan. Vid dessa sammankomster

har många intressanta synpunkter och uppslag kommit fram som förts vidare till de berörda departementen. Delegationen har också varit direkt rådgivande till regeringen i barn- och ungdomsfrågor. Låt mig ge några exempel på aktuella insatser.

Regeringen tillsatte i juni 1983 en särskild arbetsgrupp under barn- och ungdomsdelegationen för att fördela medel till projekt som skapar meningsfulla arbeten genom att ta fasta på ungdomars egna initiativ. Arbetsgruppen disponerar 20 milj. kr. Samhället har, senast genom beslut i december 1983 om ungdomslag, tagit ett ökat ansvar för ungdomarna upp till 20 år. Intagningen till gymnasieskolan nästa läsår föreslås i budgetpropositionen ligga på högre nivå än tidigare, och nya regler skall införas för att ge 16-17-åringar förtur till utbildningsplats.

I september 1983 tillsatte regeringen en arbetsgrupp för utvecklingsarbete vid fritidsgårdar. Bidrag utgår till verksamheten ur *allmänna arvsfonden* med 30 milj. kr. under en försöksperiod på tre år. Detta är tillsammans med de 30 milj. kr. som avsatts för en verksamhet under världsunngdomsåret 1985 den största satsning på att förbättra barns och ungdomars fritid som någonsin gjorts med arvsfondsmedel.

I årets budgetproposition är ett genomgående tema inom utbildningsdepartementets ansvarsområde en förstärkning av kulturens roll i skolan. En särskild satsning görs på ämnet svenska, och litteraturens roll i både grund- och gymnasieskola betonas. Speciella medel avsätts för satsningar på barnkultur. Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar får sammanlagt 3 milj. kr. för utvecklingsarbete i skolorna med konst, musik och teater. Bidraget till de fria teater-, dans- och musikgrupperna höjs med 2,6 milj. kr. framför allt för att öka teaterverksamheten bland barn och ungdom.

Under jordbruksdepartementets huvudtitel höjs anslagen till idrott kraftigt. Regeringen understryker särskilt att intensifierade åtgärder bör sättas in, bl. a. för att aktivera fler ungdomar i verksamheten.

Det jag nu redogjort för är några exempel på hur regeringen fullföljer den i regeringsförklaringen angivna uppgiften att slå vakt om goda, sociala och kulturella uppväxtvillkor för barn och ungdom.

Anf. 7 CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Vi tyckte att det var bra när den nya socialdemokratiska regeringen i december 1982 tillkallade en särskild barn- och ungdomsdelegation. Beslutet hade föregåtts av några satsar i regeringsförklaringen, där Olof Palme framhöll "att en viktig uppgift för den nya regeringen blir att även i tider av ekonomisk kris slå vakt om goda sociala och kulturella uppväxtvillkor för barn och ungdomar". Barn- och ungdomsdelegationen skulle samordna regeringens insatser och stå under statsministerns direkta ledning. Beslutet var bra därför att många barn och ungdomar har det mycket svårt i dagens samhälle. Särskilda insatser behövs till deras värn.

Syftet med min interpellation var, såsom framgår av de tre ställda frågorna, att få till stånd en diskussion om hur regeringen avser att fullfölja de uppgifter som ställdes upp i regeringsdeklarationen när det gäller att slå vakt

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

om goda sociala och kulturella uppväxtvillkor för barn och ungdom. Vidare var syftet att fråga hur regeringen ser på konsekvenserna för dessa grupper beträffande genomförda och planerade nedskärningar av de offentliga utgifterna. Det kunde ju nämligen tänkas att sådana nedskärningar inte förbättrade villkoren för barn och ungdom, utan tvärtom försämrade dem.

Samtidigt som jag framför mitt tack för regeringens svar måste jag säga att jag är besviken över dess innehåll. Där finns ingen förståelse för de svåra problem som föreligger. Regeringens företrädare intar från början en igelkottsattityd. Lena Hjelm-Wallén anser att jag presenterar "en onyanserad svartmålning". Det är möjligt att jag doppat penseln i svart färg, men i så fall beror det på att verkligheten för många barn och ungdomar är svår. Det är också möjligt att något av de anförda exemplen inte uttryckts i helt professionella termer. I så fall ber jag utbildningsministern om tillgift.

Lena Hjelm-Wallén tar ut några enskilda formuleringar i min interpellation, som hon tror att det är möjligt att tillbakavisa. Men i svaret finns ingenstans ett erkännande av att många barn och ungdomar har det fruktansvärt besvärligt och svårt i dagens samhälle. Ännu mindre finns naturligtvis något erkännande av att nedskärningarna på det offentliga området har ökat svårigheterna. Detta är fantastiskt av en regeringsmedlem som här framträder som ställföreträdare för statsministern i hans egenskap av ordförande i barn- och ungdomsdelegationen. Om vi ännu ett ögonblick skall tala i målartermer så innebär det en vitmening av samhället som jag inte trodde socialdemokrater skulle ägna sig åt.

Vad jag velat få till stånd är en debatt om de allmänna tendenserna i utvecklingen av barnens och ungdomens situation under nuvarande förhållanden. Förbättras dessa stora och viktiga gruppers läge i olika avseenden, eller sker till äventyrs en försämring? Får man tro utbildningsministern så är allt väl i det bästa av samhällen, som blev så utomordentligt så fort vi fick en socialdemokratisk regering. Jag trodde att den attityden skulle ha lagts av under de sex åren i opposition, men tiden var tydligen inte tillräckligt lång.

Lena Hjelm-Wallén erkänner dock, med ord hämtade ur direktiven vid tillkallandet av barn- och ungdomsdelegationen, att skillnaderna i uppväxtmiljö och levnadsvillkor fortfarande är stora mellan olika grupper av barn och ungdomar. Dessa ord ger dock knappast en helt realistisk bild av vad som verkligen hänt under den ekonomiska krisens år. Sanningen är ju att skillnaderna har ökat mellan olika grupper av barn och ungdomar under de senaste åren.

Vi har fler invandrarbarn än tidigare med deras särskilda problem. Många ungdomar är nu arbetslösa. Man behöver inte ha sett verkningarna av 1930-talets ungdomsarbetslöshet för att kunna sätta sig in i följderna, fysiskt, psykiskt och socialt, av långvarig arbetslöshet, av att ha ställts utanför produktionen. Många barn är barn just till arbetslösa. Hur tror utbildningsministern att det påverkar deras utveckling? Många ungdomar är ännu hårdare drabbade och direkt utslagna. Många barn är barn till utslagna. Hur tar vi ansvaret för dem? Ja, inte gör vi det genom att vifta bort

problemen. Och inte heller är det någon tröst för dem att vi måste föra – som statsrådet uttrycker det – en stram finanspolitik vars konsekvenser inte något område eller någon grupp kan undgå. Konsekvenserna för olika grupper är nämligen väldigt olika!

Bördorna fördelas inte rättvist i det nuvarande samhället. Under de senaste åren har klyftorna i fördelningen av inkomster och förmögenheter vidgats. Samtidigt som en allt större grupp människor tvingas vända sig till socialvården för sin försörjning har kurserna på aktiebörsen för varje år slagit nya rekord. Reallönerna för arbetare och lägre tjänstemän har sänkts, medan företagsvinster nu växer dramatiskt. Kom inte och säg att detta är en rättvis fördelningspolitik! Och dessa orättvisor slår hårdast mot dem som tvingas vara beroende av det offentliga, och just i denna grupp är barn och ungdomar starkt representerade.

I ett läge när arbetslöshet, utslagning och reallönesänkning slår hårt är det särskilt viktigt att det offentliga insatser kan byggas ut i stället för att inskränkas. Jag vet att vi är överens om att försvara barnomsorgen mot de borgerligas attacker och deras försök att lämna över den till privat profitmakeri, så det är inte det vår debatt gäller – det är i stället omfattningen och kvaliteten på den offentliga barnomsorgen.

Lena Hjelm-Wallén tycker att min kritik av den socialdemokratiska barnomsorgspolitikerna är "orättfärdig och i många avseenden felaktig". Jag vill häremot hävda att det hon säger icke ger en korrekt bild av läget och utvecklingen.

Det är naturligtvis riktigt att den nya socialdemokratiska regeringen framställde ett förslag om statsbidrag till kommunernas barnomsorg som var bättre än det som gällde under de borgerliga regeringarna – skulle bara fattats annat! Men Lena Hjelm-Walléns perspektiv är alltför kort. När överenskommelsen träffades 1976 om att under en femårsperiod bygga 100 000 nya daghemsplatser och 50 000 nya fritidshemsplatser ingick i denna också att statens andel av kostnadstäckningen för förskole- och fritidshemsverksamheten successivt skulle öka under perioden. Inget av de uppsatta målen har förverkligats. En tredjedel av platsantalet i femårsplanen missades. Och den faktiska utvecklingen blev att statens andel av kostnadstäckningen hela tiden har sjunkit.

Den nya socialdemokratiska regeringens förslag innebar en tillfällig ökning. Man eftersom indexregleringen av statsbidragen avskaffades, kommer kommunerna att få vidkännas en reell minskning av statsbidragets storlek inom bara något år. Så var det med den förbättringen.

Hur är det då med daghemsköerna? Ökar de eller minskar de, som Lena Hjelm-Wallén påstår? Trots att man inte har velat uppfylla målsättningen i femårsplanen, så har det byggts en del daghemsplatser. Antalet platser i familjedaghemmen har också ökat. Fler barn finns nu i barnomsorgen. Men jag skulle vilja varna för att använda sifferuppgifter i något slags skrytvals, som utbildningsministern gjorde. Uppgifterna som användes är hämtade ur barnomsorgsundersökningen 1982/83, utförd av statistiska centralbyrån. Denna säger att det 1983 efterfrågades 88 000 nya platser jämfört med

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

137 000 under 1980. Minskningen i efterfrågan gäller alltså 49 000 platser. Man bör dock läsa något mer i texten. Där påpekas nämligen två viktiga saker i sammanhanget:

1. Vid jämförelse av undersökningsresultaten måste hänsyn tas till att totala antalet barn i åldern 0–6 år har minskat med ca 40 000 mellan de båda undersökningstillfällena.

2. På grund av att 1982/83 års undersökning inte omfattar de allra yngsta barnen – födda under fjärde kvartalet 1982 – minskar antalet 0–6-åringar med ytterligare ca 20 000. Detta gör alltså sammantaget 60 000 barn, vilket skall jämföras med den s. k. minskningen i efterfrågan – 49 000 barn. "Minskningen" av daghemskön ter sig mot denna bakgrund inte så imponerande – om det nu över huvud taget var någon minskning!

Man bör i sammanhanget också komma ihåg att arbetslösa föräldrar kanske inte längre efterfrågade daghemsp plats för sina barn. Vidare bör observeras den överinskrivning av barn på daghem som nu förekommer i många kommuner, och som både föräldrar och personal protesterar emot, eftersom de anser den utgöra en kvalitativ försämring. I veckans nummer av LO-tidningen berättas att totalt 34 000 personer skrivit på de namnlistor som de fackliga organisationerna vid Stockholms barnstugor fördelat i höst med kravet: Nej till överinskrivning – bygg bort kön! Anser kanske utbildningsministern att överinskrivning på daghemmen också är en förbättring?

Det bör för fullständighetens skull erinras om att av de drygt 653 000 barnen i åldern 0–6 år var det 1983 38 %, eller 248 000, som hade plats inom den kommunala barnomsorgen, varav 149 000 hade daghemsp plats. Av samtliga 438 000 7–10-åringar var det samma år 22 %, eller 97 000, som hade plats inom den kommunala barnomsorgen, varav 54 000 på fritidshem. Behov av utbyggnad torde alltså inte saknas.

Även nedskärningar på skolans område innebär obestridligen försämringar. Beslutet för två år sedan om att vikarie i vissa fall inte behövde sättas in under de två första dagarna av en lärares bortovaro förutsatte ju en bedömning på det lokala planet. I den socialdemokratiska s. k. sparpropositionen i höstas gick man ett avsevärt steg längre. Nu drog man direkt in statsbidraget till den första vikariatsdagen. Det gick vpk bestämt emot och krävde i motion att vikarie skall kunna sättas in från första dagen vid lärares frånvaro. Detta känner utbildningsministern mycket väl till. Det hade varit hederligare att nämna det i interpellationssvaret.

Det huvudsakliga kan dock icke döljas: Även på skolans område har betydande nedskärningar genomförts, vilka självfallet innebär försämringar för barn och ungdom. Försämringar av skolmåltiderna, förlängda minimiavstånd för skolskjutsar, minskning av antalet gåvoläromedel – alltså böcker som barnen får behålla och inte behöver betala – är metoder som mer och mer används ute i kommunerna. I en skrivelse till länskolnämnderna sade skolöverstyrelsens arbetsgrupp för resursfördelningsfrågor på sommaren 1983: "det har också framförts att smärtgränsen nu är nådd i vissa kommuner och att ytterligare besparingar kan få vittgående konsekvenser

för skolans verksamhet". I ett klassamhälle är det de mest utsatta grupperna – arbetarbarn och invandrabarn i de fattigaste kommunerna – som drabbas hårdast.

Några förslag som på ett avgörande sätt förbättrar läget för barn och ungdomar finns inte i regeringens budgetproposition. Livsmedelssubventionerna skar man ned och försämrade därmed främst för barnfamiljerna. men något förslag om höjning av barnbidragen har inte lagts fram. En sådan reform är trängande nödvändig. Kan regeringschefens företrädare i den här debatten tala om huruvida det blir något förslag i vår om höjda barnbidrag eller inte?

De enda poster i budgetförslaget som Lena Hjelm-Wallén finner det lönt att hålla fram är idrottsanslaget och några kulturanslag. Det är blygsamma delar, särskilt sett mot penningvärdets försämring, av det "Rhenguld" som man hittade i Kungl. Operans kassakistor.

Andra anslag drar man i stället ned som det till utgivning av billiga barnböcker. Svårigheterna för biblioteken är inte borta. Och några avgörande initiativ har inte tagits för att skydda barn och ungdom mot kommersialiseringen av idologi och kultur, som så hårt inriktar sig på dessa de mest värnlösa och mottagliga grupperna. Den allt starkare exploateringen av barnen i borgerlig egoistisk anda är ett hot mot både nutid och framtid. Den kommersiella ungdomskulturen bygger på uppfattningar som går stick i stäv med arbetarrörelsens grundläggande värderingar om solidaritet, om ekonomisk och social rättvisa.

Visst har väl många barn och ungdomar det mycket svårt i dagens samhälle. Lena Hjelm-Wallén?

Anf. 8 ING-MARIE HANSSON (s):

Herr talman! Jag vill först kommentera min reaktion när jag läste C.-H. Hermanssons interpellation till statsministern. Den ger enligt mitt förmenande uttryck för ett mycket centralistiskt tänkande – regeringen skall stå till svars även för frågor som är rent kommunala, såvitt jag kan förstå.

Det finns en hel del schabloner i texten som är illa underbyggda, och jag noterade att C.-H. Hermansson i sitt inlägg med anledning av svaret i dag var betydligt mer återhållsam i sina konstateranden.

Det är en liten kommentar jag skulle vilja göra till C.-H. Hermanssons inlägg. I interpellationen heter det att regeringens innehållande av medlen från beskattningen av juridiska personer skulle få speciellt negativa konsekvenser för de unga. Detta är såvitt jag förstår en mycket långsökt koppling. Det pågår en översyn av effekterna av borttagandet av kommunernas rätt till medlen från beskattningen av juridiska personer, men det finns nog anledning att ifrågasätta kopplingen av detta till anslagen för barn och ungdom.

Jag har gått in i den här debatten därför att jag råkar vara ordförande i en liten utredning som kulturrådet gör. Den gäller kommunernas, statens och landstingens insatser i fråga om kulturpolitiken. Vi har försökt utvärdera vad som har skett på de områdena med hänsyn främst till decentraliseringsmålet

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

och med hänsyn till målet att nå eftersatta grupper. På grundval av de rapporter och det underlag i övrigt som vi hittills har kan jag säga att ett samlat intryck är att barn- och ungdomssatsningarna inte har drabbats hårdare av nedskärningarna än andra satsningar inom kulturområdet.

Det finns nog inte underlag för att så säkert som C.-H. Hermansson gör i interpellationen konstatera konsekvenserna av nedskärningarna. Något underlag för det finns i varje fall inte hos vare sig Kommunförbundet eller kulturrådet. På båda hållen säger man att det är klart att kommunerna har prioriterat barn- och ungdomsinsatser samt äldreinsatser, och man menar att barnkulturen har hävdats sig hyggligt. Man har fått ett genomslag i medvetenheten om betydelsen av detta.

Men när vi tittar på barnkultursatsningarna lokalt – där är det ju lättare att nå ut till alla barn än det är med statliga insatser – finner man att insatserna på barnkulturområdet till övervägande del har riktats mot de små barnen, medan barnkultursatsningarna riktade mot ungdomsgrupperna är betydligt färre och mindre genomtänkta. Därför är vad som nu kommer att ske i samband med planeringen av världsungdomsåret mycket viktigt.

Det är just ungdomsgrupperna som hårdast drabbas av kommersialiseringen och som nu också drabbas av den stora ungdomsarbetslösheten. Man måste därför i en ökad medvetenhet prioritera metoder för att nå ungdomarna.

Vi har också tittat på vilka målgrupper olika barn- och ungdomsaktiviteter når. Det är otvivelaktigt så att ju närmare i det lokala bostadsområdet eller i den trängre kretsen som aktiviteterna ligger, desto bättre når man ut till just eftersatta gruppers barn. Därför är det viktigt att se hur man har satsat på barn- och ungdomsorganisationer, hur institutionerna satsar på familjeaktiviteter och hur man har utvecklat skapande verksamhet i bostadsområdena.

Vid en jämförelse mellan kommunerna finner man att klyftorna har ökat under en period som börjar efter 1974 och sträcker sig fram till i dag. Kultursatsningarna har alltså förstärkts i de rika kommunerna och blivit klart mindre i de små och fattiga kommunerna. Men bilden är inte helt entydig. Det finns faktiskt en klar politisk skillnad: Framför allt i centerkommunerna har man skurit mycket hårt i den allmänna kulturella verksamheten. Det är avgörande, eftersom de kommunerna redan från början har mycket små anslag för just sådana satsningar.

Vidare har rationaliseringseffekterna slagit hårt mot de mycket små aktivitetsmedel som kulturinstitutionerna har. Det är glädjande att regeringen har uppmärksammat detta och beaktat det i årets budgetproposition. Kulturinstitutionerna sitter ju fast i kostnader för personal och lokaler, och utrymmet för aktiviteter är mycket begränsat. Vi har också i utredningen försökt se vad som har hänt med den regionala verksamheten, med den uppsökande verksamheten och verksamheter riktade till barn och ungdom. Vi kommer att försöka beskriva utvecklingen på dessa områden, och jag tror att det är viktigt att man betraktar de statliga, de landstingskommunala och de kommunala bidragen som en förstärkning av verksamheten. På detta område behövs ett ökat samarbete mellan de olika anslagsgivarna för ett mer

målinriktat arbete. På denna punkt instämmer jag i C.-H. Hermanssons bedömning att många barn och ungdomar har det svårt i dagens samhälle. Naturligtvis måste vi i en begränsad ekonomi mera medvetet rikta insatserna mot dessa grupper.

Nr 64

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

Anf. 9 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! C.-H. Hermansson och jag är helt överens om att många barn och ungdomar förvisso har det svårt i dagens samhälle.

Jag har valt att ge ett relativt omfattande svar på interpellationen både för att redovisa vad som görs för att förbättra situationen och för att kommentera de avsnitt i interpellationen som jag upplever som starkt överdrivna. Jag menar att verkligheten i sig för barn och ungdomar är så pass problemfylld att den inte behöver överdrivas. Verkligheten räcker gott som debattunderlag. Det var också medvetenheten om detta förhållande som var regeringens motiv för att tillsätta en barn- och ungdomsdelegation och för att fortsätta arbetet på område efter område för att hitta åtgärder som kan förbättra situationen.

Förvisso är många barnfamiljers ekonomiska situation bekymmersam, och därför funderar vi på olika metoder att hjälpa barnfamiljerna. I detta sammanhang är naturligtvis barnbidragsfrågan en aspekt, men här kan man också överväga insatser på andra områden. Vi måste samtidigt överväga vilka omprioriteringar som kan göras.

Barnomsorgen är mycket viktig. Det gäller att på allt sätt stimulera både utbyggnaden av och kvaliteten i barnomsorgen. Jag menar också att regeringen på olika sätt har arbetat för utbyggnaden. Ett första steg var att riva upp det mycket otillfredsställande statsbidragssystemet. Ett andra steg var att införa ett statsbidragssystem som innebär en större frihet för kommunerna att handha resurserna, så att fler barn kan omfattas av de kommunala barnomsorgsplanerna.

Det tredje steget är den särskilda arbetsgrupp som socialministern har tillsatt. Den skall arbeta med frågorna i ett litet längre perspektiv.

Överinskrivning i sig är naturligtvis inte någonting positivt, utan det är just den kommunala friheten i det nya statsbidragssystemet som är intressant.

Min redovisning av de faktiska förhållandena var inte avsedd att vara någon "skrytvals". Jag är starkt medveten om att det behövs förstärkningar inom barnomsorgen beträffande både utbyggnaden och kvaliteten.

Inom skolans område finns också mycket att göra, främst för att alla elever verkligen skall få de kunskaper och den utveckling som de har rätt till. Jag vill erinra om att en av de första åtgärder som vidtogs på skolområdet var tillsättandet av den arbetsgrupp som skulle studera risken för utslagning av barn från den obligatoriska skolan. Denna grupp tillsattes av statsrådet Göransson. Dessa frågor arbetar vi särskilt med den här våren.

Jag vill också erinra om det förhållandet att den svenska skolan faktiskt är den dyraste skolan i världen. Att helt undanta skolan från återhållsamhet i budgetarbetet går inte.

Både på skolområdet och på kultur- och fritidsområdena är kommunernas

17

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

ekonomi mycket viktig. Jag anser att regeringens åtgärder för att förstärka den kommunala ekonomin därför är mycket väsentliga. Bara det som gjordes genom den kommunalekonomiska propositionen, nämligen att återställa skatteunderlaget från fysiska personer till 100 %, innebar en miljard till kommunerna. Regeringens politik att bekämpa inflationen förbättrar också successivt det finansiella läget för kommunerna och möjliggör ökade insatser, bl. a. på barn- och ungdomsområdet.

I ett samtal som jag för några dagar sedan hade med kommunalmän i Göteborg pekade dessa på hur de kunnat genomföra en kraftig ökning av biblioteksanslagen, just därför att det blivit lättnader i den kommunala ekonomin:

Många av dessa insatser har ett direkt samband med samhällsekonomin i stort, och det kan aldrig ett regeringsparti komma ifrån, även om vpk:s budgetpåse sällan tycks sina.

Visst är det beklagligt att så mycken möda i dessa tider måste ägnas åt att jaga statliga och kommunala utgifter som inte oundgängligen krävs för att upprätthålla verksamheten. Det är självfallet inte med lätt hjärta som en socialdemokratisk regering lägger fram förslag om utgiftsnedskärningar, t. ex. på skolans område. Vi vet att det innebär en ökad press på elever och personal. Men vi kommer inte undan den mycket strama budgetbehandlingen. Att få samhällsekonomin i balans är nämligen, som vi ser det, en förutsättning för att vi på sikt skall kunna värna välfärdssamhället och garantera insatser för barn och ungdom. Dessutom innebär det att den uppväxande generationen inte dras på dessa alltför stora skuldbördor när de kommer upp i vuxen ålder.

Anf. 10 CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag tänkte först ta upp Ing-Marie Hanssons anförande och svara på någon fråga som hon ställde till mig. Hon tyckte att min interpellation var centralistisk, därför att den tar upp inte bara områden där regeringen är direkt ansvarig, utan även områden som kommunerna har ansvaret för. Jag hade förstått hennes karakteristik bättre om jag bara hade diskuterat regeringens fögderi. Då hade man väl kunnat säga att det var ett centralistiskt tänkande. Men som utbildningsministern starkt betonade i sitt senaste anförande är kommunernas ekonomi utomordentligt viktig för de åtgärder som kan vidtas på skolområdet och på kulturområdet och som riktas till barn och ungdomar. Jag tyckte därför att det var nödvändigt att diskutera både det som regering och riksdag direkt har ansvaret för och det allmänna läget i samhället, där ju kommunerna spelar en väldigt stor roll.

När det gäller de nuvarande reglerna för beskattning av juridiska personer, där Ing-Marie Hansson ställde en fråga till mig, är det väl i alla fall så att dessa skapar problem för en rad kommuner som anser sig berövade viktiga delar av sina skattemedel. Det tvingar dem till nedskärningar och besparingar som slår hårt kanske just på detta område. Jag tror alltså att det här finns ett direkt samband, och jag vill än en gång erinra om vad utbildningsministern sagt om att kommunernas ekonomi är betydelsefull i detta avseende.

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

Detta med anledning av de frågor som ställdes!

Ing-Marie Hansson hävdade i övrigt att barn och ungdomar inte drabbats hårdare än andra grupper av de nedskärningar som skett på kultur- och utbildningsområdet. Det är naturligtvis svårt att göra en värdering av det. Men min grundläggande värdering är den att det finns grupper i samhället som inte drabbats alls av några nedskärningar. De grupper som kunnat plocka hem mycket stora förmögenhetsökningar på grund av uppgången på aktiebörsen och som är delaktiga i bolagens vinststegringar, osv. – dvs. de grupper som finns på den ena sidan av den ökade klyfta som alla noterar när det gäller förmögenhetsfördelningen i samhället – har inte tvingats vidkännas några nedskärningar.

Barn och ungdomar har en speciellt svår situation, det tror jag vi är överens om. Görs det då nedskärningar på skolans område, det kulturella området och andra områden, slår det naturligtvis hårdare mot de redan eftersatta grupperna än mot andra. Dessutom innebär utvecklingen på massmedieområdet att barn och ungdomar mer och mer utsätts för just den kommersiella påverkan som också Ing-Marie Hansson berörde. Nu lyckades ju riksdagen slå tillbaka attentatet mot utbildningsradion, men här rörde det sig ju bara om en liten del av den process som pågår och som skapar utomordentligt svåra problem, vilka vi inte ännu – det måste vi väl alla erkänna – har kunnat bemästra.

Jag vill också understryka Ing-Marie Hanssons uttalande att det i det fortsatta arbetet är viktigt att prioritera ungdomen, dock utan att eftersätta vad som måste göras för barnen. De stora ungdomsgrupperna i vårt land är i utomordentligt hög grad utsatta för kommersialiseringen av kultur och ideologi. Under de senaste åren har vi fått en mängd material som åskådliggör detta. Vi måste hjälpa ungdomarna att försvara sig. Annars uppfylls inte de plikter som måste åvila riksdag och regering.

Jag tror också att det, som påpekades, är riktigt att klyftan mellan kommunerna har ökat under de senaste åren. Det är nog någonting som man tyvärr måste erkänna. Segregationen på skolområdet visar tendenser att inte bara befästas utan kanske också att försväras. Här har det ju gjorts undersökningar av olika slag, vilka visar att reformerna inom skolsystemet inte har medfört någon avgörande förändring.

Med anledning av vad Lena Hjelm-Wallén senast yttrade vill jag säga att vi är överens om den allmänna målsättningen – det vet hon sedan tidigare – att barnomsorgen måste utbyggas och dess kvalitet förbättras. Jag hoppas att vi också är överens när det gäller nödvändiga kulturinsatser för barn och ungdomar. Men vi får inte ett ögonblick inbilla oss – och med detta skall jag sluta, herr talman, eftersom min tid är slut – att de här problemen skulle vara lösta bara vi lyckas få ekonomin i balans, som det heter, dvs. lyckas komma in i en kapitalistisk högkonjunktur. Problemen kommer att finnas kvar, och de kan t. o. m. komma att förvärras. Därför får vi inte slå oss till ro, när vi ser att exportsiffrorna blir bättre. Här krävs genomgripande åtgärder och en utomordentlig förbättring av analysen av barn och ungdomars svåra belägenhet för att vi skall kunna gripa oss an frågorna på ett riktigt sätt.

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

Anf. 11 ING-MARIE HANSSON (s):

Herr talman! Jag fick alltså besked om att den direkta kopplingen mellan beskattningen av juridiska personer och satsningen på barn och ungdom är litet konstruerad. Naturligtvis finns det ett samband med kommunernas ekonomi. När jag sade att det finns en centralistisk inställning syftade jag på att C.-H. Hermansson i sin interpellation inte skrev ett ord om kommunernas politiska prioriteringar. Det görs naturligtvis värderingar också när man väljer att satsa på olika sektorer lokalt och regionalt.

Jag vill något komplettera vad jag sade tidigare. Det står i C.-H. Hermanssons interpellation att biblioteksfilialer läggs ned och att minskningen av anslag till bokinköp också går ut över barn- och ungdomsböcker.

När det gäller biblioteken kan vi konstatera att bokanslagen har minskat något, men inte generellt. Att det skulle ha drabbat barnböckerna är något som vi är osäkra på. Det är inte säkert att det är så. På många håll har man undantagit just barn- och ungdomsböckerna och prioriterat dem.

I fråga om filialerna skulle jag vilja peka på ett följdresonemang i anslutning till vad C.-H. Hermansson var inne på förut. Det pågår i många kommuner ett omfördelningstänkande, där man försöker aktualisera en målsättningsdiskussion med hänsyn till de resurser som finns. Man kan ha en filial som är ganska folktom på måndagen. Då har man ibland valt att stänga filialen och låta bibliotekarierna gå ut till skolorna och förskolorna under den tiden för att prata om böcker, för att stimulera barn och personal. Det är, menar jag, ingen resursnedskärning. Därför måste vi se på hur man använder de resurser man har. Vi kan inte framställa det så schabloniserat som C.-H. Hermansson faktiskt har gjort.

Beträffande teaterdelen kan vi notera att det var en nedgång 1981/82 i fråga om både föreställningar och besök. Det finns en skillnad: Riksteatern har uppfyllt sin målsättning att nå ut till barn och ungdom på ett mycket förtjänstfullt sätt, medan bilden är betydligt mer splittrad i fråga om regional- och centralteatrarna.

Jag skulle också när det gäller teatern vilja väcka litet diskussion om detta att man har minskat de stora produktionerna, riktade mot barn- och familjeföreställningar. I dag består en stor andel av barnteatern av uppsökande verksamhet med små produktioner – och kanske ofta med dålig kvalitet. Det är viktigt att man hittar metoder att stimulera alla barn att möta kulturen och även kulturinstitutionerna. Jag tror att man kan göra förändringar i t. ex. arrangörsledet, minska byråkratin för dem som vill engagera kulturarbetare, och på det viset kanske också öka effekten av de anslag som finns.

Museiverksamheten är ett område där barnverksamheten är ganska ny. Där har man inte lyckats tränga igenom och etablera barnverksamhet, som man har gjort inom t. ex. biblioteksvärlden. Därför är det viktigt och positivt att C.-H. Hermansson tar upp en diskussion om just barnkulturfrågorna.

Men de viktigaste frågorna framöver när det gäller barnkulturen kommer nog att bli mediefrågorna och förändringen inom medicområdet. Jag vill

gärna rikta en vädjan till Lena Hjelm-Wallén – att man i barndelegationen uppmärksammar de speciella problem som den förändrade mediesituationen kommer att medföra och att man också från regeringens sida försöker stimulera insatser för en förbättrad samverkan mellan kommuner, landsting och stat när det gäller en målinriktad verksamhet för barnkulturen.

Nr 64

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

Anf. 12 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag uppskattar C.-H. Hermanssons ton i den här debatten – till skillnad från de påståenden som gjordes i interpellationen och som jag tyckte var mycket överdrivna.

Som jag sade redan i inledningen måste vi vara mycket vaksamma i en situation med stark återhållsamhet med alla statliga och även kommunala utgifter, så att svaga grupper inte drabbas. Barn och ungdomar är ofta utsatta grupper.

Men det är helt självklart att även i en samhällsekonomi som blir bättre måste man bevaka barns och ungdomars situation. Det kommer också då att finnas många problem. Jag kan tänka mig att inte minst vad Ing-Marie Hansson tog upp om utsattheten för barn i vad gäller media och hela det kommersiella trycket på barn och ungdomar är ett sådant område som i en expanderande ekonomi kan få ännu mera utrymme. Då är det än viktigare att föra en debatt om detta och försöka hitta lösningar. Analysen av situationen är viktig, och den här vaksamheten måste finnas med hela tiden. Som jag sade var det ett av skälen till att regeringen tillsatte barn- och ungdomsdelegationen. Det är ett uttryck för att vi vill sätta barn och ungdomar i centrum för vårt arbete.

Vad vi nu talar om är vilka åtgärder olika politiska församlingar kan vidta. Här finns också en annan aspekt. Man har vid olika undersökningar frågat barn vad det är de allra helst vill ha av olika ting. Det har visat sig att de ratar även de mest eftertraktade leksaker till förmån för mer gemenskap, kontakt med sina föräldrar och kontakt med vuxna människor som har andra relationer till dem. Barnens budskap skall vi ta till oss, naturligtvis som politiska beslutsfattare men ännu mer som vuxna människor med relationer till barn. Här kan vi alla ge mera till barnen i form av gemenskap och kontakt. Man kan naturligtvis göra det olika mycket beroende på de vuxnas olika förhållanden – arbetstider och sociala förhållanden. Generellt sett tror jag att vi alla kan ägna mer tid åt gemenskapen med barn och ungdomar, så att dessa får en större delaktighet i de vuxnas värld. Därmed får vi själva också mycket mera glädje tillsammans med våra barn.

Anf. 13 CARL-HENRIK HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill uttrycka förhoppningen att den här debatten skall fortsätta och bli ännu mera livlig och konkret. Jag tror att det finns förutsättningar för det när riksdagen skall granska de olika motionsförslag som just nu utarbetas av 349 flitiga riksdagsledamöter. Jag undantar inte herr talmannen, som också kan ha synpunkter på dessa frågor. Jag kan nämna att vpk kommer att i en partimotion just ta upp de mediafrågor som enligt både

Fredagen den
20 januari 1984

*Om följderna för
barn och ungdom
av regeringens
sparförslag*

Ing-Marie Hansson och utbildningsministern är synnerligen viktiga och lägga fram förslag till hur de måste lösas.

Jag vill bara till slut säga att det här inte enbart är en uppgift som så att säga åvilar riksdag och regering som statsmakter. Jag tror att vi som har deltagit i debatten i dag är medvetna om att det är en tvingande nödvändighet för arbetarrörelsen att sätta kulturkampen och kulturfrågorna i centrum. Om arbetarrörelsen inte gör det, kommer den aldrig att kunna uppnå sina historiska mål och kommer att bli slagen av sina motståndare.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1983/84:578–587 till konstitutionsutskottet

1983/84:588–590 till finansutskottet

1983/84:591–598 till skatteutskottet

1983/84:599–603 till justitieutskottet

1983/84:604–608 till lagutskottet

1983/84:609 till näringsutskottet

1983/84:610 till lagutskottet

1983/84:611–616 till utrikesutskottet

1983/84:617 till försvarsutskottet

1983/84:618–622 till socialförsäkringsutskottet

1983/84:623–633 till socialutskottet

1983/84:634–641 till kulturutskottet

1983/84:642–659 till utbildningsutskottet

1983/84:660–674 till trafikutskottet

1983/84:675–687 till jordbruksutskottet

1983/84:688–698 till näringsutskottet

1983/84:699–713 till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:714 till lagutskottet

1983/84:715 till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:716–723 till bostadsutskottet

1983/84:724 till skatteutskottet

1983/84:725 till trafikutskottet

1983/84:726 till lagutskottet

1983/84:727 till jordbruksutskottet

1983/84:728 till socialutskottet

1983/84:729 till näringsutskottet

1983/84:730 till socialförsäkringsutskottet

1983/84:731 till socialutskottet

1983/84:732 till kulturutskottet

1983/84:733 till utbildningsutskottet

1983/84:734 till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:735 till lagutskottet

7 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:736 av *Anders Björck m. fl.*

Grundlagsskyddad egendomsrätt, m. m.

1983/84:737 av *Gunhild Bolander och Martin Olsson*

Bevarande av sockenbegreppet

1983/84:738 av *Bertil Fiskesjö m. fl.*

Inriktningen av den statliga utredningsverksamheten m. m.

1983/84:739 av *Elisabeth Fleetwood m. fl.*

Förläggningen av sammanträden i "statlig regi"

1983/84:740 av *Margareta Gard*

Effektivare näringsliv genom mindre reglering

1983/84:741 av *Birgitta Hambræus och Pär Granstedt*

Ökad information om riksdagens arbete

1983/84:742 av *Agne Hansson och Sivert Carlsson*

Förhandsgranskning av videofilm

1983/84:743 av *Per-Richard Molén och Erik Olsson*

Allmän flaggdag den 4 oktober

1983/84:744 av *Ingrid Sundberg och Per Unckel*

Stödet till dagspressen

1983/84:745 av *Gunnar Thollander och Thure Judestig*

Införande av ett kyrkokommunalt partistöd

1983/84:746 av *Lars Werner m. fl.*

Representationen i riksdagens utskott

1983/84:747 av *Ulf Adelsohn m. fl.*

Reformerad inkomstbeskattning

1983/84:748 av *Anita Bråkenhielm*

Beskattningen av vissa minderårigas feriearbete

1983/84:749 av *Ingemar Eliasson och Kjell Johansson*

Förbättrad information till föräldrar med handikappat barn

1983/84:750 av *Ove Eriksson och Hans Nyhage*

Taxeringen av jordbruksfastigheter

1983/84:751 av *Tommy Franzén och Lars-Ove Hagberg*

Slopande av rätten till skatteavdrag för arbetsrättsliga skadestånd

1983/84:752 av *Birger Hagård*

Minskade restriktioner på det alkoholpolitiska området

1983/84:753 av *Hugo Hegeland*

Ideell förenings skyldighet att erlagga mervärdeskatt

Nr 64

Fredagen den

20 januari 1984

- 1983/84:754 av *Bo Nilsson*
Viss översyn av reglerna om underskottsavdrag
- 1983/84:755 av *Bengt Silfverstrand* och *Hans Pettersson* i Helsingborg
Beskattning av utdelning på organisationsaktier
- 1983/84:756 av *Hans Wachmeister*
Skattefrihet vid försäljning av hemslöjdsalster
- 1983/84:757 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*
Beskattningen av alkoholhaltiga drycker, m. m.
- 1983/84:758 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*
Kustposteringen i Arkösund
- 1983/84:759 av *John Andersson m. fl.*
Vapenlagen
- 1983/84:760 av *Marianne Karlsson*
Rattonykterhet, m. m.
- 1983/84:761 av *Bertil Måbrink*
Arvodet till nämndemän
- 1983/84:762 av *Marianne Karlsson*
Annonsförbud för öl och tobak
- 1983/84:763 av *Jörn Svensson* och *Tore Claeson*
Obilliga bestämmelser i arrendekontrakt
- 1983/84:764 av *Karin Ahrlund* och tredje vice talman *Karl Erik Eriksson*
Ett Raoul Wallenbergspris
- 1983/84:765 av *Ingrid Sundberg*
Landramarna för utvecklingssamarbetet
- 1983/84:766 av *Lars Werner m. fl.*
Utvecklingen i Centralamerika
- 1983/84:767 av *Lars Werner m. fl.*
Solidaritet med Chiles folk
- 1983/84:768 av *Eric Hägelmark*
Huvudmannskapet för tidningen Värnpliktsnytt
- 1983/84:769 av *Eric Hägelmark m. fl.*
Det militära vitsordssystemet
- 1983/84:770 av *Göthe Knutson m. fl.*
Försvarsinformation till tjänstgörande värnpliktiga
- 1983/84:771 av *Marianne Karlsson*
Socialbidrag som pensionsgrundande inkomst

1983/84:772 av *Marianne Karlsson*

Deltidspensionärs möjlighet att inneha förtroendeuppdrag

1983/84:773 av *Marianne Karlsson*

Minskad förtidspensionering

1983/84:774 av *Bengt Lindqvist*

Ytterligare en ersättningsnivå för sjukpenning och förtidspension

1983/84:775 av *Bengt Lindqvist*

Ersättning till anhörig som deltar i rehabilitering

1983/84:776 av *Anita Modin m. fl.*

Garantipension till efterlevande

1983/84:777 av *Barbro Nilsson* i Visby och *Siri Häggmark*

Rätten till sjukpenning vid s. k. koncentrerad deltid

1983/84:778 av *Bo Nilsson*

Vidgad rätt till sjukbidrag för handikappad

1983/84:779 av *Berit Oscarsson m. fl.*

Vuxenstudiestödet

1983/84:780 av *Lars Werner m. fl.*

Bilstödet till handikappad

1983/84:781 av *Birgitta Hambraeus* och *Pär Granstedt*

Alternativa behandlingsmetoder vid sjukdom

1983/84:782 av *Gullan Lindblad* och *Siri Häggmark*

Behovet av specialisttjänster inom mödra- och barnhälsovården m. m.

1983/84:783 av *Bengt Lindqvist*

Ansvar för hjälpmedel i förskolan

1983/84:784 av *Mona Saint Cyr*

Legitimering av Doctors of Chiropractic

1983/84:785 av *Erkki Tammenoksa*

Äldreomsorgen för invandrare

1983/84:786 av *Margareta Winberg m. fl.*

Riktlinjer för fosterdiagnostik

1983/84:787 av *Lena Öhrsvik*

Lagbestämmelser om umgängesrätt

1983/84:788 av *Ingegerd Elm m. fl.*

Bidraget till Jönköpings länsteater

1983/84:789 av *Per-Ola Eriksson m. fl.*

Utbetalningsrutinerna för stöd till ungdomsorganisationer

- 1983/84:790 av *Filip Fridolfsson*
Införande av reklam i närradio
- 1983/84:791 av *Paul Lestander m. fl.*
Höjt bidrag till museer
- 1983/84:792 av *Bertil Måbrink* och *Eva Hjelmström*
En kommunal kulturskola för barn och ungdom
- 1983/84:793 av *Mona Saint Cyr*
Ideella organisationers möjlighet till självfinansiering
- 1983/84:794 av *Bengt Silfverstrand* och *Axel Andersson*
Stöd till Immigrantinstitutet
- 1983/84:795 av *Sten Svensson* och *Barbro Nilsson* i Visby
Statens stöd till arkeologiska utgrävningar, m. m.
- 1983/84:796 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Bidraget till anskaffande av lokaler för trossamfund
- 1983/84:797 av *Lennart Andersson m. fl.*
Lokalisering till Stockholm av en datavetenskaplig linje
- 1983/84:798 av *Gunhild Bolander* och *Per-Axel Nilsson*
Universitetskurser på Gotland genom studieförbundens försorg
- 1983/84:799 av *Sivert Carlsson* och *Agne Hansson*
Statsbidraget för vikarieanställning i grundskolan
- 1983/84:800 av *Mona Saint Cyr m. fl.*
Ett ökat flergenerationsboende
- 1983/84:801 av *Lars Ernestam*
Reglerna om intagning till gymnasieskolan
- 1983/84:802 av *Lars Ernestam* och *Hugo Bergdahl*
Utbildning i hushållsekonomiska frågor på den sociala linjen vid universitet
och högskolor
- 1983/84:803 av *Lars Ernestam* och *Hans Petersson* i Röstånga
Skolledarutbildningen
- 1983/84:804 av *Elisabeth Fleetwood m. fl.*
Lokalisering till Stockholm av konservatorsutbildningen
- 1983/84:805 av *Margit Gennser*
Tjänstekonstruktion för studie- och yrkesorientering i skolväsendet m. m.
(prop. 1983/84:86)
- 1983/84:806 av *Marianne Karlsson*
Statsbidrag till vissa kristna friskolor

1983/84:807 av *Helge Klöver m. fl.*

Lokalisering till högskolan i Jönköping av den föreslagna plast- och gummiindustrilinjén

1983/84:808 av *Gunnel Liljegren och Birgitta Rydle*

Svenska som främmande språk

1983/84:809 av *Björn Samuelson och John Andersson*

Anordnande vid Umeå universitet av påbyggnadsutbildning i bioteknik

1983/84:810 av *Björn Samuelson och Nils Berndtson*

Tjänstekonstruktion för studie- och yrkesorientering i skolväsendet m. m.

(prop. 1983/84:86)

1983/84:811 av *Björn Samuelson m. fl.*

Läkarlinjen vid Lunds universitet

1983/84:812 av *Karin Söder och Ulla Tillander*

Sänkt skolpliktsålder

1983/84:813 av *Erkki Tammenoksa*

Folkhögskolekurser för invandrarungdom

1983/84:814 av *Jörgen Ullenhag m. fl.*

Tjänstekonstruktion för studie- och yrkesorientering i skolväsendet m. m.

(prop. 1983/84:86)

1983/84:815 av *Margot Wallström m. fl.*

Avskaffande av graderade betyg i lärarutbildningen

1983/84:816 av *Gunhild Bolander*

Gotlands grusvägar

1983/84:817 av *Tore Claesson m. fl.*

Upprustning av järnvägsstationen Södertälje Södra

1983/84:818 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson*

Återinförande av korsbandsporto

1983/84:819 av *Ove Eriksson*

Säkerhetsbälten i bussar

1983/84:820 av *Siri Häggmark m. fl.*

Brobyggen i Öckerö kommun

1983/84:821 av *Göte Jonsson och Bertil Danielsson*

Förbudet att gå mot rött ljus

1983/84:822 av *Marianne Karlsson*

Ökat ekonomiskt stöd till Göta kanal

1983/84:823 av *Blenda Littmarck*

SJ:s kundservice

- 1983/84:824 av *Anita Modin* och *Barbro Evermo*
Krav på tillstånd för beställningstrafik med alla typer av motorfordon
- 1983/84:825 av *Arne Nygren*
Personskador i anslutning till järnvägstrafik
- 1983/84:826 av *Erik Olsson* och *Per-Richard Molén*
Lokalisering till Härnösand av statens isbrytarverksamhet
- 1983/84:827 av *Erik Olsson* och *Tore Nilsson*
Enklare markering av hastighetsbegränsningar på vägar
- 1983/84:828 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Karin Ahrland*
Användningen av statsbidraget till ersättningstrafik
- 1983/84:829 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Karin Ahrland*
Transportrådets framtid
- 1983/84:830 av *Mona Saint Cyr*
Privatisering av Göta kanal
- 1983/84:831 av *Ulla Tillander* och *Sigvard Persson*
Väst kustbanans utbyggnad
- 1983/84:832 av *Lars Werner m. fl.*
Statsbidraget till ersättningstrafik
- 1983/84:833 av *Jan-Eric Virgin*
Televerkets s. k. heta linje
- 1983/84:834 av *John Andersson m. fl.*
Stödet till miljöskyddsteknik
- 1983/84:835 av *Kerstin Ekman*
Insamling och destruktion av PCB
- 1983/84:836 av *Lars Ernestam* och *Börje Stensson*
Insamling av batterier innehållande kvicksilver m. m.
- 1983/84:837 av *Lars Ernestam* och *Börje Stensson*
Den industriella användningen av freoner
- 1983/84:838 av *Lars Ernestam m. fl.*
Ett samlat åtgärdsprogram för Hjälmarens
- 1983/84:839 av *Birgitta Hambraeus m. fl.*
Produktionen av ull och lin
- 1983/84:840 av *Eric Hägelmark*
Miljövårdsåtgärder i Blekinge län
- 1983/84:841 av *Einar Larsson m. fl.*
Miljöutbildning och miljövärdsinformation

1983/84:842 av *Bertil Måbrink* och *Jörn Svensson*
Lokalisering till Ronneby av en forskningsstation

1983/84:843 av *Barbro Nilsson* i Visby
Sockerbetsodlingen

1983/84:844 av *Arne Nygren m. fl.*
Laxfisket i Östersjön och dess tillflöden

1983/84:845 av *Martin Olsson m. fl.*
Rätten att förvärva mindre jordbruk

1983/84:846 av *Sten Svensson* och *Sven Eric Lorentzon*
Åtgärder för att öka exporten av livsmedel

1983/84:847 av *Margot Wallström m. fl.*
Bevarande av fjällskogar

1983/84:848 av *Lars Werner m. fl.*
Åtgärder mot försurning

1983/84:849 av *Lars Werner m. fl.*
Åtgärder på naturvårdens område

1983/84:850 av *Rune Ångström* och *Kerstin Ekman*
Åtgärder för att hindra en utslagning av älvarnas laxbestånd, m. m.

1983/84:851 av *Ulf Adelsohn m. fl.*
Näringspolitiken

1983/84:852 av *Stig Alemyr m. fl.*
De mindre glasbrukens situation

1983/84:853 av *Wivi-Anne Cederqvist m. fl.*
Inrättande i Sandviken av ett regionalt utvecklingscentrum för industriell elektronik

1983/84:854 av *Ivar Franzén* och *Birgitta Hambræus*
Ersättning för försenad idrifttagning av kärnkraftverk

1983/84:855 av *Lars-Åke Larsson m. fl.*
Utbyggnad av Vargöns kraftverk

1983/84:856 av *Paul Lestander m. fl.*
Produktionsavgiften på vattenkraft, m. m.

1983/84:857 av *Per-Richard Molén* och *Ingrid Hemmingsson*
Ökade prospekteringsinsatser inom Västernorrlands och Jämtlands län

1983/84:858 av *Bo Nilsson*
Sundshamnen i Landskrona

1983/84:859 av *Yngve Nyquist m. fl.*
Försörjningen med stålskrot

- 1983/84:860 av *Lars Werner m. fl.*
Lokalisering till Norrbotten av en handelsgödsselfabrik
- 1983/84:861 av *Lars Werner m. fl.*
Statens vattenfallsverks organisation och roll i energipolitiken
- 1983/84:862 av *Rune Ångström*
Lägre eltariffer i de fem nordligaste länen
- 1983/84:863 av *Rune Ångström*
Auktorisation att utföra typprovning för träindustrin
- 1983/84:864 av *Olle Östrand m. fl.*
Lån till ett regionalt investmentbolag i Gävleborgs län
- 1983/84:865 av *Elving Andersson och Kjell Mattsson*
Sysselsättningsituationen i mellersta och norra Bohuslän
- 1983/84:866 av *Wivi-Anne Cederqvist*
Temporär inplacering av Sandvikens kommun i stödområde C
- 1983/84:867 av *Ove Eriksson m. fl.*
Ändrad stödområdesindelning
- 1983/84:868 av *Arne Fransson m. fl.*
Arbetsrätt och medbestämmande
- 1983/84:869 av *Ivar Franzén och Börje Hörnlund*
Arbetsmarknadsutbildningens samordning med övrig likartad utbildning
- 1983/84:870 av *Lars-Ove Hagberg m. fl.*
Åtgärder mot utförsäkring från arbetslöshetskassa
- 1983/84:871 av *Birger Hagård*
Avveckling av distriktsarbetsnämnderna
- 1983/84:872 av *Agne Hansson m. fl.*
Regionalpolitiska insatser i inre Småland och södra Östergötland
- 1983/84:873 av *Marianne Karlsson*
Samhällsföretagens struktur
- 1983/84:874 av *Lars-Åke Larsson m. fl.*
Statliga verkschefers uppdrag i privata bolagsstyrelser
- 1983/84:875 av *Anita Modin m. fl.*
Regional facklig förtroendeman
- 1983/84:876 av *Erik Olsson*
Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i Norrland
- 1983/84:877 av *Björn Samuelson*
Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i Värmland

1983/84:878 av *Ingrid Sundberg*

Åtgärder för att underlätta enskilda organisationers rekrytering av
biståndsarbetare

1983/84:879 av *Oswald Söderqvist* och *Carl-Henrik Hermansson*

En levande skärgård

1983/84:880 av *Lars Werner m. fl.*

Teknisk utveckling på de arbetandes villkor

1983/84:881 av *Lars Werner m. fl.*

Anställning med lönebidrag

1983/84:882 av *Olle Westberg m. fl.*

Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län

1983/84:883 av *Bengt Wiklund m. fl.*

Ändrad stödområdesindelning i Västernorrlands län

1983/84:884 av *Jan-Erik Wikström*

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Gävleborgs län

1983/84:885 av *Rune Ångström*

Inrättande av en permanent exccrperingscentral i Jörn

1983/84:886 av *Tore Claeson m. fl.*

Byggnadslagstiftningens krav på källarutrymme m. m.

1983/84:887 av *Göte Jonsson* och *Bertil Danielsson*

Vidgad rätt att bygga i glesbygd

1983/84:888 av *Marianne Karlsson*

Byggnadslagstiftningen

1983/84:889 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*

Statsbidragsgivningen till barnomsorgen

1983/84:890 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*

Fördelningen av statsbidrag till kommuner och landsting

1983/84:891 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

En kampanj mot narkotikabruket, m. m.

1983/84:892 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Ökade resurser till tullverket för att bekämpa narkotikabrottsligheten

1983/84:893 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Ökade åtgärder mot narkotikabrottsligheten

1983/84:894 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Ändrade regler för godtrosförvärv av stöldgods

1983/84:895 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Ett internationellt år mot narkotika

- 1983/84:896 av *Margó Ingvardsson m. fl.*
Slopande av differentierade vårdavgifter för utförsäkrade pensionärer
- 1983/84:897 av *Margó Ingvardsson m. fl.*
Översyn av avgifterna för sjukhusvård
- 1983/84:898 av *Hans Nyhage*
Avgifterna för besiktning av luftfartyg
- 1983/84:899 av *Hans Nyhage*
Skatten på flygbensin
- 1983/84:900 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Miljöpolitiken
- 1983/84:901 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Anslaget till länsstyrelserna m. m.
- 1983/84:902 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Bättre naturvård
- 1983/84:903 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Åtgärder för att främja fjällturism
- 1983/84:904 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Ökad hänsyn till miljövården i gruv- och minerallagstiftningen, m. m.
- 1983/84:905 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Riktlinjerna för den fysiska riksplaneringen
- 1983/84:906 av *Lars Werner m. fl.*
Miljö- och naturresurspolitiken
- 1983/84:907 av *Lars Werner m. fl.*
En naturresurslag
- 1983/84:908 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Riktlinjer för näringspolitiken
- 1983/84:909 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Slopande av bolagsskatten, m. m.
- 1983/84:910 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Slopande av graderad rösträtt på nya börsaktier
- 1983/84:911 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Energipolitiken
- 1983/84:912 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Energiskattepolitiken
- 1983/84:913 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Beredskapslagringen av olja

1983/84:914 av *Mona Saint Cyr*

Hemkonsulentverksamheten

1983/84:915 av *Mona Saint Cyr*

Besparingar inom konsumentverkets verksamhet

1983/84:916 av *Alf Wennerfors m. fl.*

Arbetsmarknadspolitiken

1983/84:917 av *Alf Wennerfors m. fl.*

Arbetsmarknadspolitiken

1983/84:918 av *Lars Werner m. fl.*

Kvinnornas situation i samhället

1983/84:919 av *Lars Werner m. fl.*

Ändrade regler om föräldraförsäkring

1983/84:920 av *Lars Werner m. fl.*

Åtgärder mot kvinnomisshandel

1983/84:921 av *Lars Werner m. fl.*

Jämställdhetsarbetet i skolan

1983/84:922 av *Lars Werner m. fl.*

Utvidgning av ROT-programmet

1983/84:923 av *Ulf Adelson m. fl.*

Bostadspolitiken

1983/84:924 av *Ulf Adelson m. fl.*

Grundlagsskyddad egendomsrätt

1983/84:925 av *Ulf Adelson m. fl.*

Upphävande av hyreshusavgiften, m. m.

1983/84:926 av *Ulf Adelson m. fl.*

Ändring i bostadsrättslagen, m. m.

1983/84:927 av *Ulf Adelson m. fl.*

Ändrade bestämmelser om strandskydd

Nr 64

Fredagen den
20 januari 1984

Nr 64

Fredagen den
20 januari 1984

*Meddelande om
fråga*

8 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 19 januari

1983/84:300 av *Sven Munke* (m) till jordbruksministern om ett trygghetspaket för skogsbrukare:

Under den allmänna motionstiden 1982 väcktes tre motioner med yrkanden om "ett trygghetspaket för skogsbrukare". Motionerna 1981/82:709 (m), nr 1091 (s) och nr 1679 (c) behandlades av jordbruksutskottet, som i sitt betänkande, JoU 1982/83:5, konstaterade "att det vore värdefullt om även de yrkesverksamma skogsbrukarna kunde erhålla den ökade trygghet som erbjuds genom arbetsmarknadsförsäkringarna. Utskottet delar skatteutskottets mening att det vore önskvärt att frågan får en snar lösning. Det torde ankomma på regeringen att lägga fram erforderligt förslag i ämnet." Utskottets betänkande är daterat den 23 november 1982. Ännu har inget hänt i ärendet.

Övervägs frågan om ett trygghetspaket för skogsbrukare i regeringskansliet och när kan ett ställningstagande förväntas?

9 § Kammaren åtskildes kl. 11.21.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert